

Työpajatoiminta oppivelvollisuuslain uudistuessa

1. Oppivelvollisuuden laajennus tuo työpajoille mahdollisuuksia

Oppivelvollisuuden laajentamisen myötä työpajat voivat toimia entistä vahvemmin koulutuksen järjestäjien kumppaneina. Työpajatoiminta tukee oikean opintolan löytymistä, ehkäisee koulutuksen keskeyttämistä ja edistää opintojen läpäisyä. Työpajatoiminta mahdollistaa yksilölliset opintopolut.

Oppivelvollisuuden laajentamista koskeva laki tarjoaa työpajoille mahdollisuuden toimia koulutuksen järjestäjän muuna oppimisympäristönä. Myös uudistunut laki tutkintoon valmentavasta koulutuksesta tuo työpajoille ja koulutuksen järjestäjille yhteistyön mahdollisuuksia. Yhteistyö koulutuksen järjestäjän ja työpajan välillä perustuu oppivelvollisten osalta aina sopimuksellisuuteen.

2. Lyhyt kuvaus työpajatoiminnasta

Työpaja on valmennusyhteisö, joka vahvistaa hyvinvointia ja osallisuutta sekä edistää kouluttautumista ja työllistymistä. Työpajatoiminta tukee kokonaisvaltaisen valmennuksen ja merkityksellisen tekemisen avulla elämänhallintaa sekä opiskelu- ja työelämävalmiuksia. Valmennus työpajalla on tavoitteellista, valmentautujan tarpeiden mukaista tukemista sekä taitojen ja osaamisen kehittämistä. Työpajalla kasvatetaan ja tunnistetaan sekä ammatillista osaamista että arjenhallintaa ja yleisiä työelämätaitoja.

Työpajatoiminta on lähipalvelua: toiminta kattaa noin 90 % Suomen kunnista ja sitä toteutetaan noin 280 organisaatiossa. Työpajatoimintaan osallistuu vuosittain yhteensä noin 26 000 valmentautujaa, joista noin 14 400 on alle 29-vuotiaita nuoria. Valmentautujista on noin 11 000 on alle 25-vuotiaita. Alle 18-vuotiaita ei ole tilastoitu erikseen, mutta alle 17-vuotiaita on palveluissa vuosittain vajaa 1000 henkilöä ja 17–20-vuotiaita noin 4 900.¹

Työpajatoiminta saa hyvää palautetta valmentautujilta ja sen vaikutukset ovat todennettavissa. Sovarimittarin mukaan jopa 94 % valmentautujista on kokenut sosiaalista vahvistumista palvelun aikana. Työpajatoiminta saa valmentautujilta arvosanaksi 4,3 (asteikolla 1–5). Työpajatoiminta on tuloksellista: neljä viidestä nuoresta ohjautuu työpajajakson jälkeen positiivisesti esim. koulutukseen, työhön tai muihin jatkopalveluihin.

3. Uusi oppivelvollisuuslaki työpajatoiminnan osalta

Hallituksen esityksessä uudeksi oppivelvollisuuslaiksi (HE 173/2020 vp, s. 106) on todettu, että nuorten työpajat voivat toimia koulutuksen tukipalveluna ja vaihtoehtoisena oppimisympäristönä tutkintotavoitteisessa ja tutkintokoulutukseen valmentavassa koulutuksessa sekä perusopetuksessa. Koulutuksen järjestäjä tekee päätöksen oppivelvollisen koulutuksen järjestämisestä työpajalla ja koulutuksen järjestäjä sopii tästä nykytilaa vastaavasti työpajan kanssa. Työpajojen on tarkoitus toimia myös jatkossa oppivelvollisen tukena koulutukseen hakeutumisessa ja oman alan löytämisessä. Ennen työpajajaksoa oppivelvollisen tulee kuitenkin hakeutua nivelvaiheen koulutukseen tai tutkintoon johtavaan koulutukseen, josta hänet ohjattaisiin työpajalle työpajan ja koulutuksen järjestäjän sopimukseen perustuen.

Sivistysvaliokunnan muistio oppivelvollisuuslaista

Sivistysvaliokunta tuo esille, että hallitusohjelman mukaan oppivelvollisuuden laajentamiseen rakennetaan erilaisia opinto- ja tukimuotoja, jotka voidaan sisällyttää toisen asteen tutkintoihin: esimerkiksi

¹ OKM/AVI. Valtakunnallinen työpajatoiminnan tiedonkeruu 2019.

Into

Into – etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta ry

Rautatieäisenkatu 6 (käyntiosoite Kellosilta 7)
00520 Helsinki

into@intory.fi
etunimi.sukunimi@intory.fi

kymppiluokat, kansanopistot, työpajatoiminta, kuntoutus ja valmentavat koulutukset. Sivistysvaliokunnan mukaan jokaisella toimijataholla on uudistuksen toteutumisessa oma merkittävä rooli ja tehtävä.

Sivistysvaliokunta katsoo, että työpajat tarjoavat valmennukselliselle tuelle ja oppimiselle rakentuvia oppimisympäristöjä, joista hyötyvät sekä koulutuksen järjestäjät että ennen kaikkea tukea tarvitsevat opiskelijat. Työpajojen ja koulutuksen järjestäjien yhteistyö perustuu sopimuksellisuuteen. Valiokunta nostaa esille, että keskeyttämissuhassa olevia nuoria ohjataan työpajoille, ja he olisivat itsekin tulossa, mutta **työpajojen antama palvelu edellyttää koulutuksen järjestäjiltä opiskelijapäiväkorvausta**, joka perustuu sopimuksellisuuteen. Valiokunta katsoo, että työpajoilla on tärkeä merkitys opiskelijan oppivelvollisuuden suorittamisen tukena. **Sivistysvaliokunta korostaa, että koulutuksen järjestäjien tulee korvata kustannukset oppivelvollisuustehtävän osalta myös työpajoille.**

Sivistysvaliokunta korostaa, että koulutusta voi suorittaa paitsi oppilaitosmuotoisesti myös työpajalla tai oppisopimuksella työelämässä. Työpajat ovat jatkossa yhä tärkeämpiä yhteistyökumppaneita koulutuksen järjestäjille nuorten elämänhallintataitojen ja oppimisvalmiuksien kehittämisessä sekä näyttöjen toteuttamisessa ja tutkinnon osien suorittamisessa.

4. Oppivelvollisuuslain toteutus

Oppivelvollisuuslaki 1214/2020 astuu voimaan 1.8.2021.

Lain mukaan oppivelvollinen voi suorittaa opintojaan muissa oppimisympäristöissä, kuten työpajalla:

8 § Oppivelvollisuuden suorittaminen opiskeluoikeuden määräaikaisen menettämisen aikana
”Jos oppivelvollinen on 4 §:ssä tarkoitetussa koulutuksessa määräaikaisesti erotettu oppilaitoksesta tai hänen opiskeluoikeutensa on pidätetty, koulutuksen järjestäjän tulee yhdessä oppivelvollisen ja tämän huoltajan tai muun laillisen edustajan kanssa laatia suunnitelma oppivelvollisuuden suorittamisesta määräaikaisen erottamisen tai opiskeluoikeuden pidättämisen aikana. Oppivelvollisen tulee suunnitelman mukaisesti edistää opintojaan itsenäisesti tai muissa oppimisympäristöissä kuin oppilaitoksessa tai työpaikalla.”

12 § Koulutuksen järjestäjän ohjaus- ja valvontavastuu

”Jos oppivelvollinen on aikeissa keskeyttää opintonsa, koulutuksen järjestäjän on selvitettävä yhdessä oppivelvollisen ja hänen huoltajansa tai muun laillisen edustajansa kanssa mahdollisuudet suorittaa opintoja muussa oppimisympäristössä tai hakeutua muuhun koulutukseen. Tarvittaessa vaihtoehdot selvitetään yhteistyössä toisen koulutuksen järjestäjän kanssa.”

5. Laki tutkintoon valmentavasta koulutuksesta

Laki tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta astuu voimaan 1.8.2021 ja laissa tarkoitettua koulutusta saa järjestää 1.8.2022 alkaen. Nykyiset järjestämisluvat ovat voimassa 2025 asti.

Lain mukaan yhteistyö työpajojen kanssa:

7§ Yhteistyö ja koulutuksen hankkiminen

Koulutuksen järjestäjän tulee olla yhteistyössä (...) koulutuksen järjestämiseksi tarpeellisten nuorisotyötä tekevien julkisten tahojen ja yksityisten yhteisöjen ja säätiöiden kanssa sekä työ- ja elinkeinoelämän kanssa. Koulutuksen järjestäjä voi täydentää järjestämäänsä koulutusta hankkimalla tässä laissa tarkoitettua koulutusta (...) muulta julkiselta taholta taikka muulta yksityiseltä yhteisöltä tai säätiöltä. Koulutuksen osan osaamisen arviointi voidaan kuitenkin hankkia vain sellaiselta opetuksen tai koulutuksen järjestäjältä, jolla lain mukaan on oikeus kyseisen koulutuksen osaamisen arviointiin.

Into

Into – etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta ry

Rautatieäisenkatu 6 (käyntiosoite Kellosilta 7)
00520 Helsinki

into@intory.fi
etunimi.sukunimi@intory.fi

13§ Opiskelijan yksilölliset valinnat

Opiskelija suorittaa koulutuksen perusteiden mukaisista koulutuksen osista henkilökohtaisten tavoitteidensa ja osaamistarpeidensa mukaisen kokonaisuuden. Koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että opiskelijalla on mahdollisuus yksilöllisiin valintoihin. Koulutuksen järjestäjän tulee tarjota opiskelijalle mahdollisuus suorittaa koulutuksen perusteiden mukaisia osia tarvittaessa yhteistyössä 7 §:ssä tarkoitettujen tahojen kanssa.

6. Mitä yhteistyö koulutuksen järjestäjän kanssa työpajoilta edellyttää

Oppivelvollisuuden laajentumisen myötä työpajojen on tärkeää vahvistaa yhteistyötä koulutuksen järjestäjien kanssa ja panostaa toiminnan opinnollistamiseen. Työpajan tulee tunnistaa oppimisympäristönsä ja tehdä niistä oppimisympäristöraportit. Oppimisympäristöjen tunnistamisessa työpajojen toimintaympäristöä verrataan tutkintojen osiin ja niiden arviointikriteereihin, jolloin oppimisympäristö saadaan näkyväksi ja dokumentoitua. Tunnistamistyö kannattaa tehdä yhteistyössä koulutuksen järjestäjän kanssa, jolloin myös koulutuksen järjestäjä voi arvioida oppimisympäristön ja yhteistyö saadaan sujuvammin käyntiin. Tunnistetut oppimisympäristöt kannattaa myös tehdä näkyviksi Opetushallituksen hallinnoimalla AMOSAA-työkalulla.

Into tukee työpajoja sopivien yhteistyötahojen löytämisessä ja tarjoaa työpajoille ja koulutuksen järjestäjille mahdollisuuden vertaiskehittämiseen alueellisten opinnollistamisverkostojen puitteissa. Into tarjoaa myös työpajojen ja koulutuksen järjestäjien sopimuksellisuuden kehittämiseksi pohjan ([Työpajojen ja koulutuksen järjestäjien yhteistyön linjaukset Inton verkkosivuilla](#)).

Yhteistyö koulutuksen järjestäjän kanssa mahdollistaa yhteistyön opintojen tukemisessa ja muuna oppimisympäristönä toimimisessa myös oppivelvollisia vanhempien opiskelijoiden kohdalla.

7. Korvaus työpajoille oppivelvollisuustehtävästä

Työpajatoiminnan rahoitus muodostuu eri lähteistä, kuten kuntien budjettirahoituksesta, valtionavustuksesta nuorten työpajatoimintaan ja valmennuspalveluiden myyntituotoista. Into korostaa, että toiminnan rahoituksen kestävyys vuoksi on tärkeää, että työpajat saavat asianmukaisen korvauksen koulutuksen järjestäjille tuottamistaan palveluista oppivelvollisten osalta. Myös sivistysvaliokunta painottaa muistiossaan, että koulutuksen järjestäjien tulee korvata kustannukset oppivelvollisuustehtävän osalta myös työpajoille (ks. kohta 3). Inton näkemyksen mukaan kustannukset tulee korvata työpajoille ”raha seuraa oppivelvollista” -periaatteen mukaisesti.

Lisätietoja:

Herttaliisa Tuure, toiminnanjohtaja: herttaliisa.tuure@intory.fi, 040 760 1778

Peter Pahlman, asiantuntija, opinnollistaminen: peter.pahlman@intory.fi, 050 576 1147

Into

Into – etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta ry

Rautatieäisenkatu 6 (käyntiosoite Kellosilta 7)
00520 Helsinki

into@intory.fi
etunimi.sukunimi@intory.fi

